МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 5

Матеріали
Звітної науково-практичної конференції науковців МАУП
“Соціальна практика та теоретико-методологічні
засади модернізації України
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”
м. Київ, МАУП, 30 листопада 2017 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 12 від 25.10.17)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор).

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 5: Матеріали звітн. наук.-практ. конф. "Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)", 30 листопада 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2017. — 352 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези доповідей учасників науково-практичних форумів МАУП, що відбувались у контексті загальноакадемічної Науково-практичної конференції "Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)" з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2017
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2017

Грутман Л. О.
Правова охорона знаків для товарів і послуг (торгівельних марок) в Україні *186*

Міхатуліна О. М.
Господарсько-правова відповідальність та адміністративно-господарські санкції до суб'єктів господарювання *189*

Невесенко Т. С.
Форми та методи, а також правовий режим валютного контролю в Україні — покращення фінансової політики *192*

Шашкова-Журавель І. О.
Розвиток універсальної міжнародно-правової системи захисту трудових прав моряків *196*

Медвідь Ф. М., Медвідь А. М., Чорний Е. В.
Правова доктрина як джерело (форма) права *199*

Козоріз В. С.
Правове регулювання іпотеки в господарській діяльності банків в Україні *202*

Мельниченко Я. Б.
Ціннісні основи права: сучасне прочитання *205*

Петенко А. М.
Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності *208*

Гуменюк І. В.
Форми господарсько-правової відповідальності *211*

Мойсеєнко Д. М.
Державне регулювання науково-технічної діяльності в Україні *214*

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції"

Бойченко Е. Б., Васильчук Н. О.
Трудова мобільність як домінанта впливу на економічну систему *217*

Васильчук Н. О., Бойченко Е. Б.
Ретроспективний аспект формування жіночої зайнятості в Україні *221*

Буковинська М. П.
Формування соціальних технологій корпорацій *225*

Сафонова В. Є.
Нові форми взаємодії освіти і бізнесу в контексті європейської інтеграції *227*

Романова Л. В., Борзак К. В.
Удосконалення маркетингової товарної політики промислового підприємства на ринку електротехнічної продукції *230*

Романова Л. В., Пастух К. О.
Вдосконалення маркетингової стратегії підприємства на ринку металопластикових вікон *234*

І. О. ШАШКОВА-ЖУРАВЕЛЬ
д-р філос. в галузі права, ННІП МАУП

РОЗВИТОК УНІВЕРСАЛЬНОЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ МОРЯКІВ

Характеризуючи універсальну міжнародно-правову систему захисту праці моряків, насамперед, варто зазначити, що нормотворчі зусилля Міжнародної організації праці в даному напрямі вживалися починаючи з 20-х років XX століття. Так, першими міжнародно-правовими актами, спрямованими на захист трудових відносин моряків були Конвенції Міжнародної організації праці "Про обов'язковий медичний огляд дітей та підлітків зайнятих на борту суден" від № 16 від 25.10.1921 року; "Про трудові договори моряків" № 22 від 7 червня 1926 року; "Про зобов'язання судновласників у разі хвороби, травми або смерті моряків" № 55 від 6 жовтня 1936 року; "Про медичний огляд моряків" № 73 від 6 червня 1946 року тощо.

На сучасному етапі центральне місце в системі міжнародно-правових актів про працю на морі відіграє прийнята в 2006 році Конвенція Міжнародної організації праці "Про працю в морському судноплавстві". В науці міжнародного права акцентується увага на комплексному характері зазначеної Конвенції, що одержала назву "Міжнародний біль про права моряків", оскільки вона узагальнює та систематизує раніше прийняті МОП міжнародно-правові норми щодо захисту праці моряків [1]. Ми поділяємо думку О. Онищенка, який констатує наявність в досліджуваній Конвенції норм як матеріального так і процесуального права та її важливе значення для систематизації контрольних механізмів щодо захисту прав моряків, що, зокрема, ґрунтуються на інститутах сертифікації та інспектування [2].

Слід вказати на наявність таких структурних елементів Конвенції як статті, Правила, а також Кодекс. При цьому, статті та Правила Конвенції включають положення в яких йдеться про основоположні принципи та права, а порядок виконання вказаних Правил деталізовано прописано на рівні Кодексу. Відповідно до ст. 2 Конвенції поняття "моряк" означає особу, що працює за наймом на борту судна на будь-якій посаді. Даною Конвенцією покладається обов'язок на держави-учасниці щодо необхідності забезпечення соціальних та трудових прав моряків за допомогою їх відображення в національному законодавстві та на рівні колективних договорів. Вказані основоположні соціально-трудові права моряків зазначено в ст. 4 Конвенції, де передбачено:

- право на надійне та безпечне робоче місце;
- право на гідні умови життя на борту та праці;
- право на справедливі умови зайнятості;
- право на соціальний захист, включаючи медичне та соціально-побутове обслуговування моряків.

Слід зазначити, що імперативний обов'язок держав-учасниць щодо забезпечення дотримання основоположних прав та принципів у сфері праці стосовно моряків передбачено статтею 3 досліджуваної Конвенції. Відповідно до вказаних положень конвенції, вихідними принципами визнається: скасування усіх форм обов'язкової або примусової праці; визнання права на колективні переговори та свободу асоціації

у сфері праці; неприпустимість будь-яких форм дискримінації у сфері праці, а також викорінення дитячої праці.

Варто, також, зазначити наступні важливі для забезпечення захисту трудових прав моряків положення вказаної Конвенції, зокрема:

- заборона залучення до роботи на судні осіб молодше шістнадцяти років;
- заборона застосування нічної праці на борту суден осіб молодше вісімнадцяти років;
- неприпустимість допуску до роботи на судні без документально засвідченої придатності особи за станом здоров'я до такого виду роботи;
- неприпустимість допуску до роботи на борту судна осіб, які не пройшли відповідне професійне навчання та не підтвердили свою кваліфікацію;
- необхідність створення для всіх моряків умов безкоштовного доступу до адекватної системи забезпечення ефективної зайнятості на борту судна;
- необхідність забезпечення права моряків на справедливий трудовий договір;
- право всіх моряків одержувати винагороду за свою працю відповідно до свого трудового договору повністю та регулярно;
- неприпустимість перевищення максимальної тривалості робочого часу моряків — не більше чотирнадцяти годин протягом двадцяти чотирьох часового періоду, та не більше сімдесяти двох годин протягом семиденного періоду[3].

Варто зазначити, що загальні положення що стосуються правового статусу моряків, в тому числі, їх трудових прав знаходять відображення в Кодексі торгівельного мореплавства України від 1995 року. Так, відповідно до статті 54 Кодексу, умови працевлаштування, права та обов'язки екіпажу судна, оплата праці та умови роботи на судні, а також підстави та порядок звільнення моряків підлягають регулюванню законодавством нашої держави, вказаним Кодексом, трудовими та колективними договорами, галузевими та генеральними тарифними угодами, а також статутами служби на суднах. Згідно статті 57 зазначеного Кодексу на судновласника покладаються обов'язки стосовно необхідності:

- забезпечення безпечних умов і режиму праці на судні;
- вжиття заходів, застосовуючи для цього всі необхідні засоби та устаткування, для забезпечення охорони здоров'я екіпажу;
- підтримки належного стану приміщень судна;
- забезпечення постачання води та продовольства належної якості та в достатній кількості [4].

Отже, вищезазначене дає підстави констатувати наявність ґрунтовної системи міжнародно-правових норм, спрямованих на захист праці моряків на універсальному рівні, участь в якій прагне активізувати і наша держава. Водночас, для нашої держави, нажаль, залишається актуальною низка невирішених питань щодо захисту соціально-економічних, в тому числі, трудових прав моряків. До заходів, які, на нашу думку, сприятимуть оптимізації системи правового захисту моряків, в першу чергу, слід віднести посилення контролю стосовно прозорості системи працевлаштування моряків; посилення відповідальності роботодавців за недотримання вимог правових норм стосовно охорони праці на морі, а також активізацію зусиль соціальних партнерів стосовно розробки та реалізації дієвих програмних положень, спрямованих на захист соціально-економічних, в тому числі, трудових прав моряків.

Література

1. Тішко Д. А. Міжнародно-правові стандарти регулювання праці моряків // Актуальні проблеми держави і права. — № 4. — 2011. — С. 52–57.
2. Онищенко О. Загальні тенденції нормативно-правового регулювання системи та механізму реалізації і захисту прав моряків (в площині питання ратифікації Україною Конвенції МОП 2006 року про працю у морському судноплавстві: теоретико-правові аспекти) // Юрид. журнал. Режим доступу: http://www.justinian.com.ua/article.php?id=4055
3. Про працю в морському судноплавстві. Конвенція МОП від 23.02.2006. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_519
4. Кодекс торгівельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради від 21.11.1995 р. — № 47. — Ст. 349.